

DJEČJI DOMOVI U HRVATSKOM TISKU U 2012. GODINI: ANALIZA JUTARNJEG LISTA I VEČERNJEG LISTA

Danijel Labaš :: Leali Osmančević

IZVORNI ZNANSTVENI RAD / UDK 316.77-053.2 (497.5), 364/365-053.2:070.11(497.5), 37.01-053.2:303 /
PRIMLJENO: 27.09.2014.

SAŽETAK Djeca u hrvatskim medijima česta su tema znanstvenih istraživanja (Ciboci i dr., 2011; Jelavić, 2009; Kanižaj, 2009; Vlanić, 2012). Rezultati tih istraživanja upućuju na prečestu pojavu priloga koji nisu usklađeni s postojećom zakonskom regulativom. U ovom će radu biti predstavljeno istraživanje o dječjim domovima u prilogima Jutarnjeg lista i Večernjeg lista u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. Metodom analize sadržaja analizirano je ukupno 60 pronađenih priloga o dječjim domovima. Sam broj priloga govori o maloj zastupljenosti te itekako važne društvene teme. U kontekstu izvještavanja o dječjim domovima nužna je posebna odgovornost medija, ali i publike. Zbog toga se ovim radom želi ukazati na potrebu za posebnom senzibiliziranošću kada je riječ o prikazu dječjih domova u medijima, ali i na potrebu za ravnopravnošću svih oblika medijskog izvještavanja o djeci svih društvenih skupina.

KLJUČNE RIJEČI

DJECA, DJEČJI DOMOVI, DJEČJA PRAVA, DNEVNE NOVINE, ETIKA

Bilješka o autorima _____

Danijel Labaš :: Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji :: dlabas@hrstud.hr

Leali Osmančević :: doktorandica na poslijediplomskom doktorskom studiju informacijskih i komunikacijskih znanosti na Sveučilištu u Zagrebu, na Filozofskom fakultetu :: leali.osmancevic@gmail.com

UVOD

Djeca su česta tema u medijima. U hrvatskim dnevnim novinama može se pronaći mnogo priloga o djeci, što potvrđuje i istraživanje „Djeca u dnevnim novinama“ prema kojem je tijekom 2010. u sedam dnevnih novina u Hrvatskoj objavljeno 3453 priloga o djeci.¹ Iako se na prvi pogled može činiti kako je riječ o velikom broju priloga, broj priloga vezanih uz određene skupine djece je nedovoljan. Jedna od skupina djece o kojima se nedovoljno piše jesu i djeca smještena u dječjim domovima. Dječji domovi jesu domovi za zbrinjavanje djece bez roditelja ili odgovarajuće roditeljske skrbi, a u njima su smještena djeca od rođenja do 18 godina.

Prema *Godišnjem statističkom izvješću o domovima i korisnicima socijalne skrbi u 2012.* (Ministarstvo socijalne politike i mladih, 2013) u Hrvatskoj je 2012. godine postojalo 14 državnih domova za djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi, tri nedržavna doma za djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi te 6 pravnih osoba koje su obavljale djelatnost socijalne skrbi za djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Što se tiče izvaninstitucijskih oblika smještaja, u koje pripadaju udomiteljstvo i obiteljski domovi, u Hrvatskoj je registrirano oko 1300 udomiteljskih obitelji za djecu i mladež u kojima je smješteno oko 1600 djece i mladih bez odgovarajuće roditeljske skrbi (*ibid.*). Dječji domovi svim štitičenicima osiguravaju stalni ili privremeni smještaj te imaju profesionalne djelatnike koji brinu o odgoju, obrazovanju, zdravlju i ostalim potrebama djece u domu.

Dnevne novine, kao i svi mediji, imaju zadaću informirati, educirati i zabaviti publiku. U sklopu informiranja i educiranja izvještavaju javnost o važnim društvenim temama, no neke su teme ipak zastupljenije od drugih. Ovim se istraživanjem pokušalo utvrditi u kojoj su mjeri teme vezane uz dječje domove zastupljene u *Jutarnjem listu* i *Večernjem listu* tijekom 2012. godine te na koji su način obrađene.

IZVJEŠTAVANJE O DJECI

Djeca kao najosjetljivija skupina primatelja medijskih sadržaja zahtijevaju pažljiv pristup pri stvaranju sadržaja koji mogu utjecati na njih. O djeci se u hrvatskim medijima najčešće izvještava kao o akterima i žrtvama nasilja, nesreća, zlostavljanja, bolesti ili nekog neprimjerenog oblika ponašanja (Jelavić, 2009: 14). Medijski je interes za djecu velik, no često je usmjeren na djecu javnih osoba, djecu u kaznenim institucijama ili u sukobu sa zakonom, djecu iz ustanova izvanobiteljske skrbi te djecu u različitim *reality*-emisijama (Gabelica Šupljika, 2009: 19).

U hrvatskom dnevnom tisku česti su prilozi o tragičnim događajima koji uključuju djecu te gotovo uvijek iznose sve pojedinosti bez zaštite djetetova identiteta. Novinari samostalno analiziraju događaj koristeći izjave članova obitelji, susjeda, prijatelja, ali i

¹ Istraživanje su 2010. proveli organizatori i sudionici Komunikološke škole Matice hrvatske i Ured pravobraniteljice za djecu Republike Hrvatske. Rezultati istraživanja objavljeni su u knjizi *Djeca medija – od marginalizacije do senzacije* (Ciboci i dr., 2011).

privatne predmete djeteta, te uz poneko mišljenje stručnjaka cijeli događaj postaje javan (Kanižaj, 2009: 65). Takvo izvještavanje najčešće se opravdava javnim interesom, dok su posljedice za djecu dugoročne.

Prvo opsežno istraživanje o prikazu djece u hrvatskim medijima proveo je Odjel za medije Matice hrvatske i Ured pravobraniteljice za djecu 2010. godine (Ciboci i dr., 2011). Analizirano je 3453 priloga u sedam hrvatskih dnevnih novina (*Večernji list, Slobodna Dalmacija, Novi list, Jutarnji list, 24 sata, Glas Slavonije i Vjesnik*). Istraživanje je pokazalo da je u četvrtini novinskih priloga identitet djeteta bio otkriven, a trebao je biti zaštićen. Primjeri otkrivanja identiteta zabilježeni su u svim analiziranim dnevnim novinama (*ibid.*: 153-155). Rezultati upućuju na dominantnost priloga negativnog karaktera, nedovoljnu promociju dječjih prava, nedovoljnu zastupljenost djece kao izvora informacija te rijetku najavu priloga na naslovnim stranicama (*ibid.*: 164-165).

Prema načelima novinarske profesije svim slučajevima koji uključuju djecu treba pristupiti tako da se postojeća šteta uslijed nekog tragičnog događaja smanji kvalitetnim izvještavanjem. Interes javnosti ne smije biti opravdanje za iznošenje informacija koje ne koriste djetetu. Želja medija za senzacionalizmom tek nakratko zainteresira javnost, ali dugoročno oštećuje dijete (Vilović, 2007: 32). U hrvatskim medijima rijetko se pojavljuju prilozima u kojima su djeca subjekti i koji uključuju dječja mišljenja. S druge strane, izvještavanje koje se isključivo bavi ugroženošću dječjih prava rezultira predrasudama i neprimjerenim odnosom javnosti prema djeci (Jelavić, 2009: 14).

Prikaz djece u medijima snažno utječe na stav odraslih prema djeci, ali i na, još važnije, stav djece prema vlastitoj ulozi u društvu. Zato je odgovornost medijskih djelatnika još veća. Ipak, česti negativni prikazi djece i generaliziranje djece na temelju jednog slučaja i dalje ukazuju na nužnost promjene načina izvještavanja o djeci (Flego, 2011: 138).

S psihološkog aspekta izvještavanje koje nije usmjereno na dječja postignuća može kod djece uzrokovati negativno samopoimanje koje je najopasnije u adolescentskoj dobi. Mediji su postali bitna sastavnica djetetova razvoja koja dijeli mjesto s roditeljima, vršnjacima i učiteljima (Gabelica Šupljika, 2009: 24). U loše medijsko izvještavanje ubraja se i pristup djeci kao „odraslima u malom“. Mediji bi pažnju javnosti trebali usmjeriti na pojavu o kojoj se piše, a ne na pojedinca i njegove privatne detalje (*ibid.*: 30-31).

Zbog značajne uloge u društvu mediji često potiču javnost na brojne humanitarne aktivnosti i razne oblike prosocijalnog ponašanja te izravno skreću pozornost na negativna ponašanja u društvu. Također, podižu svijest o važnosti zaštite dječjih prava te pozivaju na stvaranje novih društvenih standarda. Zbog toga svaki medijski prikaz djeteta nije nužno štetan. Međutim, dječja se prava u medijima i dalje prečesto krše. Na taj način mediji, koji nastoje zaštititi dječja prava, često ta prava i sami krše (Gabelica Šupljika, 2009: 19).

VAŽNOST ZAŠTITE PRAVA DJECE U MEDIJIMA

Budući da medijski prikaz djece utječe na dječje samopoimanje, nužno je izvještavanje usklađeno s propisanim smjernicama koje štite djecu, njihov identitet, interese i prava. Najveći broj slučajeva manipuliranja informacijama vidljiv je u prilogima o bolesnoj djeci, djeci žrtvama nasilja ili djeci s narušenim odnosima unutar obitelji ili okoline. Zbog toga je nužno potpuno eliminirati priloge koji sadrže neki oblik generalizacije na temelju pojedinačnih slučajeva te prikaz djece kao potencijalno opasnih i agresivnih članova društva, odnosno kao onih koji su potencijalna prijatna društvu. Osim što izrazito negativno utječu na samo dijete, takvi prilozima neizravno pokreću javni linč prema djeci koja su akteri tragičnih događaja (Flego, 2011: 67-68). Budući da su djeca ranjiva, novinari nepažljivim izvještavanjem negativno utječu na razvoj djece, potiču neželjene reakcije okoline te ih izlažu neugodnim komentarima i ugrožavaju njihovu sigurnost (Jelavić, 2009: 14).

S obzirom na to da ovaj rad obuhvaća analizu sadržaja u tiskanim medijima, valja napomenuti i nužnost zaštite privatnosti koja se odnosi na sve sadržaje, mjesta i ljude o kojima se u prilogu izvještava. Pravo na zaštitu privatnosti posebno se odnosi na djecu kojima je zaštita identiteta zajamčena na svim mjestima izvještavanja, a djetetov je identitet povezan s njegovim imenom, porijeklom, nacionalnom, etničkom, religijskom, kulturnom i jezičnom pripadnošću te prilikama u kojima živi, bilo da je riječ o instituciji socijalne skrbi, udomiteljskoj ili posvojiteljskoj zajednici (Jelavić, 2009: 14-15).

Važna odrednica izvještavanja o djeci jest i provjeravanje djetetova mišljenja o načinu na koje ono želi biti prikazano, kao i razina njegova shvaćanja određenog prikaza. Ukoliko prikaz ne odražava djetetovu stvarnost, onda medijski djelatnici nisu u potpunosti ispunili zadatke svoje profesije te su javnost naveli na stvaranje neutemeljenog mišljenja o djetetovu životu (Gabelica Šupljika, 2009: 20).

ANALIZA IZVJEŠTAVANJA O DJEČJIM DOMOVIMA U 2012. GODINI U JUTARNJEM LISTU I VEČERNJEM LISTU

Prilozima o dječjim domovima rijetko se pojavljuju u hrvatskim tiskanim medijima. Najčešće je riječ o prilogima negativne tematike ili o pozitivnim prilogima objavljenima tijekom blagdana. Pod prilogima negativnoga karaktera u kontekstu dječjih domova podrazumijevaju se svi prilozima koji obrađuju temu nasilja, nesretnih slučajeva, svih oblika zlostavljanja, otmice ili bijega. Pod prilogima pozitivnoga karaktera u kontekstu dječjih domova podrazumijevaju se svi prilozima koji obrađuju temu dječjih uspjeha, humanitarnih akcija, donacija, projekata, aktivnosti vezanih uz blagdane, putovanja i posjeta djece ili djeci. Iako medijski i odgojno-obrazovni stručnjaci, institucije i svi dostupni dokumenti ističu važnost ravnoteže između priloga pozitivnog i negativnog karaktera te su izričito protiv generalizacije, diskriminacije ili stereotipa, djeca su još uvijek nedovoljno zaštićena. Djeca iz dječjih domova nikada ne bi smjela biti marginalizirana ili na bilo koji način odbaćena u odnosu na ostalu djecu.

O istraživanju

Osnovni cilj rada jest utvrditi zastupljenost priloga koji obrađuju temu dječjih domova i način izvještavanja o njima u *Jutarnjem listu* i *Večernjem listu* tijekom 2012. godine. Specifični cilj istraživanja bio je istražiti jesu li *Jutarnji list* i *Večernji list* u 2012. godini dovoljno izvještavali o djeci iz dječjih domova i dječjim domovima općenito te je li to izvještavanje bilo senzacionalističko.

Polazne hipoteze istraživanja bile su:

- >*Jutarnji list* i *Večernji list* ne izvještavaju često o dječjim domovima.
- >*Jutarnji list* i *Večernji list* izvještavali su o dječjim domovima češće u predblagdansko i blagdansko vrijeme 2012. godine nego u ostalim mjesecima te godine.

Specifične hipoteze istraživanja bile su da *Jutarnji list* i *Večernji list* u izvještavanju o dječjim domovima:

- >najčešće otkrivaju identitet djece štíćenika domova u prilogima negativnoga karaktera, odnosno u prilogima u kojima bi identitet djece trebao biti zaštićen;
- >rijetko izvještavaju o dječjim uspjesima;
- >češće objavljuju priloge negativnoga karaktera nego priloge pozitivnoga karaktera;
- >priloge rijetko najavljuju na svojim naslovnim stranicama.

Istraživanje je provedeno metodom kvantitativne analize sadržaja koja je definirana kao „metoda za klasificiranje i kvantificiranje raznih verbalnih i neverbalnih poruka u najširem smislu riječi, prema njihovim sadržajnim i formalnim karakteristikama, a u skladu s unaprijed utvrđenim općim pravilima“ (Zvonarević, 1981: 148). Ta je metoda najpogodnija za ovo istraživanje zbog toga što će izravnim putem dati odgovore na postavljene polazne i specifične hipoteze. Svaka od hipoteza zahtijeva iskustvenu provjerljivost, odnosno mogućnost potvrđivanja ili odbacivanja, što se, uzimajući u obzir prirodu svake hipoteze, najcjelovitije i najtemeljitije može postići analizom sadržaja priloga iz *Jutarnjeg lista* i *Večernjeg lista*. Također, nijedna od navedenih hipoteza nije toliko općenita da se ne bi mogla provjeriti metodom analize sadržaja.

Istraživačka matrica obuhvatila je opće značajke priloga, temu, izvore informacija, naslove, opremu novinskog priloga, zaštitu identiteta djece iz dječjih domova te stavove i stereotipe. Istraživačka matrica sastojala se od ukupno 51 kategorije.

Istraživanje je obuhvatilo razdoblje od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. godine. Analizirane su dnevne novine *Jutarnji list* i *Večernji list* jer su to hrvatske dnevne novine s najvećom nakladom.² Jedinica analize bio je novinski prilog. Novinskim prilogom smatran je svaki novinarski sadržaj u dnevnom novinama, poput vijesti, izvještaja, fotovijesti, reportaže i ostaloga, izuzevši oglase. Uzorak je činilo 60 ukupno pronađenih novinskih priloga, od čega 39 priloga *Jutarnjeg lista* i 21 prilog *Večernjeg lista*, objavljenih u 2012. godini.

² Prema podacima Hrvatske gospodarske komore (2013) *Večernji list* imao je 2012. godine prosječnu prodajnu nakladu od 62 472 primjerka. *Jutarnji list* imao je ukupnu nakladu od 57 047 primjeraka. Iako su novine *24 sata* imale najveću nakladu od 115 983 prodanih primjerka, one nisu uzete u obzir jer je riječ o tabloidnim novinama, a ne ozbiljnim dječjim novinama.

Rezultati istraživanja

Analizom sadržaja prihvaćeno je 60 novinskih priloga koji su sadržajno bili vezani za dječje domove. Broj priloga razočarava, posebno kada se u obzir uzme podatak da ni jedne novine tijekom cijele 2012. godine nisu objavile ni jedan prilog o dječjim uspjesima, odnosno uspjesima djece štíćenika dječjih domova.

U *Jutarnjem listu* pronađeno je ukupno 39 priloga od kojih je najviše objavljeno u svibnju (9 priloga), a potom u srpnju (6 priloga) i travnju (5 priloga), isključivo zbog konkretnih događaja koji su obilježili taj dio godine. Svibanj je, primjerice, obilježila afera o posvajanju Matee i Marka – brata i sestre koje je Centar za socijalnu skrb u Zagrebu razdvojio prilikom odabira posvojitelja. Neki od naslova bili su: „Centar za socijalnu skrb protiv Ministarstva socijalne politike: Malenu Mateu nećemo pustiti u bratovu obitelj. Jer već smo je obećali drugim posvojiteljima!“ (*Jutarnji list*, 9. svibnja 2012.) i „Marko (5): Molim vas, dopustite mi da odrastem sa svojom sekam“ (*Jutarnji list*, 10. svibnja 2012.). Od 21 pronađenog i analiziranog novinskog priloga u *Večernjem listu*, 7 ih je bilo objavljeno u siječnju, dok su svi ostali mjeseci, osim veljače, svibnja i lipnja, imali po jedan ili dva novinska priloga vezana uz dječje domove.

Tema dječjih domova bila je tijekom ljetnih mjeseci slabo zastupljena, osim u srpnju kada su objavljeni prilozi vezani uz konkretne događaje koji su se i odvijali u tom mjesecu pa je tako i u *Jutarnjem listu* i u *Večernjem listu* tijekom srpnja objavljeno ukupno 8 novinskih priloga vezanih uz dječje domove. Većina tih priloga sadržajno je bila vezana uz pravo koje bi istospolni parovi mogli dobiti ukoliko žele posvojiti dijete. Jedan od priloga objavljenih u srpnju bio je: „Zagrebački gay par – zaljubljeni i spremni na roditeljstvo“ (*Jutarnji list*, 12. srpnja 2012.).

Najzastupljenija vrsta i u *Jutarnjem listu* i u *Večernjem listu* bio je izvještaj. U *Jutarnjem listu* bilo je objavljeno 14, a u *Večernjem listu* 13 izvještaja. Broj opširnih analitičkih priloga bio je znatno veći u *Jutarnjem listu* nego u *Večernjem listu*. U *Jutarnjem listu* objavljeno je 10 analitičkih priloga duljine od pola do cijele stranice i 10 velikih priloga duljine veće od jedne stranice, dok je u *Večernjem listu* objavljeno 5 analitičkih priloga i tek 3 velika priloga. *Jutarnji list* objavio je i 3 vijesti do deset redaka teksta te 1 intervju. Ono što je zabrinjavajuće jest broj kvalitetnih reportaža jer je pronađena samo jedna u *Jutarnjem listu*. Nijedne novine nisu objavile kvalitetne istraživačke priloge sa sustavnim pristupom nekoj od tema vezanih uz dječje domove, pri čemu mislimo na to da se te teme nisu pratile ni kontinuirano ni trajno, već povremeno i prigodno.³

Istraživanjem su analizirani i autori priloga. Najčešći je autor priloga i u *Jutarnjem listu* i u *Večernjem listu* bio očekivano novinar. U *Jutarnjem listu* objavljena su 32 takva priloga, a u *Večernjem listu* njih 14. U *Jutarnjem listu* pronađeno je ukupno 6 redakcijskih priloga, a u *Večernjem listu* njih 7. *Jutarnji list* imao je samo jednu agencijsku vijest, a *Večernji list* ni jednu. U *Jutarnjem listu* od ukupno 32 priloga koja su bila označena kao autorski novinarski tekst njih 18 potpisala je novinarka Kristina Turčin koja se već godinama bavi temom dječjih

³ O podjeli na novinarske informativne vrste vidjeti u Aguilera Perelló (1996), a za podjelu novinarskih komentatorskih vrsta, mišljenja i stajališta vidjeti u Santamaria Suarez (1996).

domova, a jedna od najpoznatijih tema tiče se afere Brezovica⁴. Pohvalno je da je većina priloga bila potpisana, što je uvelike pridonijelo vjerodostojnosti određenog priloga.

Tablica 1. Pregled analiziranih novinskih priloga s obzirom na vrstu priloga

Vrsta priloga	Jutarnji list	Večernji list
Vijest (do 10 redaka teksta)	3	0
Izveštaj (od 10 redaka do pola stranice)	14	13
Prilog analiza (od pola do jedne stranice)	10	5
Veliki prilog (više od jedne stranice)	10	3
Reportaža	1	0
Pismo čitatelja	0	0
Komentar	0	0
Intervju	1	0
Citat	0	0
Ostalo	0	0
Ukupno	39	21

N = 60

Rezultati istraživanja dali su i uvid u funkciju koju određeni novinski prilog ima. Većina priloga i u *Jutarnjem listu* i u *Večernjem listu* imala je informativnu funkciju⁵. U *Jutarnjem listu* objavljeno je 26, a u *Večernjem listu* 18 takvih priloga. Edukativnu funkciju imalo je tek 5 priloga *Jutarnjeg lista*. Kritičku funkciju imalo je 8 priloga *Jutarnjeg lista* i 3 *Večernjeg lista*. Očekivan je veliki broj priloga s informativnom funkcijom, no broj priloga s edukativnom funkcijom bio je premalen. Naime, teme koje su sadržajno vezane uz dječje domove imaju mnogo podtema koje su čitateljskoj publici *Jutarnjeg lista* i *Večernjeg lista* nedovoljno razjašnjene. Zato je nužno uvesti veći broj priloga s edukativnom funkcijom koji će biti još jedan korak do bolje medijske slike i predstavljanja dječjih domova u Hrvatskoj.

Tema priloga

Istraživačka matrica obuhvatila je sljedeće teme: općeniti prikaz dječjeg doma, dječji dom u negativnom kontekstu, dječji dom u pozitivnom kontekstu te ostale teme vezane uz dječje domove i prava. Pod općenitim prikazom dječjih domova smatrani su svi prilozima koji su se odnosili na predstavljanje određenog dječjeg doma, njihovih djelatnika i štićenika ili prilozima koji su eventualno pratili razvoj i promjene u načinu funkcioniranja i postojanja doma u razdoblju od nastanka do danas. Pod dječjim domom u negativnom kontekstu

⁴ Afera Brezovica odnosi se na slučaj iz Caritasova doma za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi u Brezovici. U slučaju je bila riječ o ozbiljnim optužbama prema kojima je osoblje doma, uključujući i tadašnju ravnateljicu Jelenu Brajšu, zlostavljalo maloljetne štićenike doma i zataškavalo svoja djela. Novinarica Nataša Škaričić otvorila je 25. svibnja 2005. godine pitanje stvarnog stanja u domu u Brezovici i sudjelovala u značajnom podizanju medijske pompe prilogom naslova „Djeca premlaćivana, silovana i ponižavana u Kući užasa“. Prilog je objavljen u *Slobodnoj Dalmaciji*, a novinarka je u njemu tvrdila kako uredništvo *Slobodne Dalmacije* posjeduje Nalaz Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi vezan uz stanje i uvjete u kojima žive štićenici doma za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i djecu s tjelesnim i mentalnim oštećenjima.

⁵ Kako ističe Juan Octavio Aguilera Perelló (1996: 463-464), pozivajući se na anglosaksonsku podjelu na *stories* i *comments*, novinarske se vrste tradicionalno dijele na informativne i komentatorske, pri čemu nabraja tri osnovna obilježja informativnih vrsta: a) vijest uvijek mora biti korisna za primatelja, b) mora biti nova i c) mora do primatelja doći preko posrednika.

podrazumijevani su svi prilozi koji su tematski bili vezani uz konkretne događaje, kao što su nesretni slučajevi, svi oblici zlostavljanja, nasilja, otmice ili bijega, odnosno sve vrste nemilih događaja sadržajno vezanih uz dječje domove, štíćenike, djelatnike i njihove obitelji. U kategoriju dječjih domova u pozitivnom kontekstu pripadaju svi prilozi koji su se sadržajno bavili humanitarnim akcijama, dječjim uspjesima, donacijama, projektima, aktivnostima vezanima uz blagdane, putovanjima, posjetima djece štíćenika, kao i sve ostale pozitivne teme vezane uz dječje domove, štíćenike, djelatnike i njihove obitelji.

U tablici 2 prikazani su rezultati analize priloga s obzirom na temu koju obrađuju. Od ukupno 60 priloga zabilježeno je 17 priloga, od kojih 12 u *Jutarnjem listu* i 5 u *Večernjem listu*, u kojima su se obrađivale teme o pravima istospolnih zajednica na posvojenje djece u Hrvatskoj i svijetu.

Tablica 2. Pregled analiziranih novinskih priloga s obzirom na temu

Tema kojom se prilog bavi	Jutarnji list	Večernji list
Općeniti prikaz dječjeg doma	7	0
Dječji dom u negativnom kontekstu	10	9
Dječji dom u pozitivnom kontekstu	10	7
Teško je odrediti*	12	5
Ukupno	39	21

N = 60

* članci koji se odnose na prava istospolnih zajednica, a dječji je dom pritom u drugom planu

Analiza specifične teme priloga pokazala je da se *Jutarnji list* bavio temama vezanima uz procese udomiteljstva i posvajanja u čak 24 priloga, dok *Večernji list* gotovo ni jednoj temi nije dao preveliku važnost pa su tako 4 priloga posvećena sudskim procesima, a po 3 priloga posvećena su nekom dječjem domu, otmici i bijegu, humanitarnoj akciji i procesima udomiteljstva i posvajanja. Razočarava činjenica da ni jedne novine tijekom cijele 2012. nisu objavile ni jedan prilog o dječjim uspjesima, odnosno uspjesima djece iz dječjih domova. Potpuno je neupitno da takve teme postoje i da je uspješnih štíćenika dječjih domova jako puno. Da se takvi prilozi objavljuju, djeca iz dječjih domova zasigurno ne bi bila marginalizirana i u javnosti sustavno obilježavana kao nedovoljno uspješna. Iako je neupitno da se sva ta djeca redovito školuju, upisuju izvannastavne aktivnosti i sudjeluju u različitim natjecanjima, rijetki su slučajevi priloga koji obrađuju takve teme. U tablici 3 vidljiv je pregled ostalih pronađenih specifičnih tema priloga.

Analizom je utvrđen i način obrade teme koji je mogao biti objektivn ili subjektivan. Dakako da postoje i prilozi u kojima je bilo teško odrediti način na koji je tema obrađena, no u tablici 4 vidljivo je kako je tema u većini priloga i u *Jutarnjem listu* i u *Večernjem listu* obrađena na objektivn način. Koncept objektivnosti temelji se na čimbenicima koji uključuju neutralno predstavljanje onoga o čemu se govori, izbjegavanje pristranosti na bilo koji način te objektivnost kao dodatak točnosti i drugim kriterijima istinitosti (Grmuša i Labaš, 2011; McQuail, 2005).

Tablica 3. Pregled analiziranih novinskih priloga s obzirom na specifičnu temu priloga

Specifična tema priloga	Jutarnji list	Večernji list
Dječji dom - razvoj i uvjeti života	3	3
Dječja prava	0	1
Volonteri i volontiranje u dječjem domu	1	1
Nasilje i seksualno zlostavljanje	0	2
Otmica i bijeg	1	3
Sudski procesi	3	4
Humanitarna akcija	1	3
Dječji uspjesi	0	0
Procesi vezani uz udomiteljstvo i posvajanje	24	3
Teško je odrediti	6	1
Ukupno	39	21

N = 60

Nađeni su rezultati zadovoljavajući, iako je potrebno naglasiti da je većina objektivno napisanih priloga posljedica prepričavanja ili parafraziranja tuđih riječi. Najčešće je bila riječ o prepričavanju neke od novodonesenih odluka ministricе socijalne politike i mladih Milanke Opačić, primjerice u prilogu „Roditelj koji nema za alimentaciju mora je odraditi kroz javne radove“ (*Jutarnji list*, 16. siječnja 2012.) ili parafraziranje ministričnih riječi s određenog sastanka ili konferencije, primjerice u prilogu s naslovom: „Prva konferencija koja bi trebala pomoći posvojiteljima“ (*Večernji list*, 11. rujna 2012.).

Tablica 4. Pregled analiziranih novinskih priloga s obzirom na način obrade teme

Obrada teme	Jutarnji list	Večernji list
Objektivno	31	13
Subjektivno	8	3
Teško je odrediti	0	5
Ukupno	39	21

N = 60

Izvori informacija

Izvori informacija nužni su u novinarskoj profesiji jer uravnoteženo i ispravno izvještavanje od novinara zahtijeva prikazivanje svih strana u sukobu ili događaju o kojem pišu kako bi publika mogla biti pobliže upoznata s temom o kojoj novinar izvještava (Malović, 2005: 32). Svaki imenovani izvor odgovoran je za ono što je izjavio, dok bi se neimenovani izvori trebali izbjegavati jer se njihovim učestalim korištenjem ni jedan medij ne može shvatiti ozbiljno (Žlof, 2007: 83).

Što je broj izvora veći, novinski je prilog vjerodostojniji, no ta vjerodostojnost bitno ovisi i o vrsti izvora. U *Jutarnjem listu* najveći broj priloga, njih 16, imao je jedan izvor informacija, a zatim slijede prilozima s dva izvora informacija, kojih je bilo ukupno 9. U *Večernjem listu* najveći je broj priloga s dva izvora informacija, njih 6, a zatim slijede prilozima s jednim izvorom informacija, kojih je bilo ukupno 5. I *Jutarnji list* i *Večernji list* objavili su priloge u kojima nije bilo izvora informacija. Tablica 5 detaljnije prikazuje broj izvora informacija u prilozima u *Jutarnjem listu* i *Večernjem listu*.

Tablica 5. Pregled analiziranih novinskih priloga s obzirom na broj izvora informacija

Broj izvora informacija	Jutarnji list	Večernji list
Nema izvora informacija	2	2
Navodi se samo jedan izvor	16	5
Navode se dva izvora	9	6
Navode se tri izvora	6	4
Navode se četiri ili više izvora	6	4
Ukupno	39	21

N = 60

Istraživanjem je analizirano i koliko su često djeca iz dječjih domova bila izvor informacija. Rezultati u tom smislu razočaravaju jer je takvih priloga pronađeno ukupno četiri, tri u *Jutarnjem listu* i jedan u *Večernjem listu*. Zbog toga možemo zaključiti da mediji pišu o djeci, ali ih rijetko pitaju za mišljenje. Jedan od priloga u kojima su djeca bila izvor informacija jest prilog „Matea i Marko konačno zajedno“ koji je objavljen u *Jutarnjem listu* 21. srpnja 2012. Djeca su bila izvor informacija i u prilogu „Stajali smo u redu i u strahu čekali: koga će odabrati za svoje dijete“ (*Večernji list*, 2. listopada 2012.), u kojem se kao izvor navodila štitičenica doma Danica. Iako je u većini priloga riječ bila o djeci iz dječjih domova, ona su rijetko bila izvor informacija.

U svakom je prilogu analiziran i glavni izvor informacija. U *Jutarnjem listu* u čak 18 priloga u ulozu glavnog izvora informacija našli su se političari, državni dužnosnici i sudska tijela. U ukupno 10 priloga glavni izvor informacija bila je obitelj štitičenika, djelatnika ili osumnjičenih. U *Večernjem listu* u najvećem broju priloga glavni izvor informacija bila je obitelj, koja je ujedno i jedan od najčešće korištenih izvora. Političari, državni dužnosnici i sudska tijela bili su u *Večernjem listu* u ulozu glavnog izvora informacija u 5 priloga. U istoj kategoriji najveći je broj pronađenih priloga koristio ministricu Milanku Opačić kao glavni izvor informacija zbog toga što je 2012. godina donijela brojne reforme i nove zakone vezane uz dječje domove, udomljavanje i posvajanje. U prilozima koji se odnose na prava istospolnih zajednica na posvojenje djece u Hrvatskoj i svijetu glavni izvor informacija bili su parovi koji žive u istospolnim zajednicama.

Naslovi

U *Jutarnjem listu* od ukupno 39 pronađenih priloga vezanih uz dječje domove tek njih 7 najavljeno je na naslovnoj stranici. U *Večernjem listu* od ukupno 21 priloga samo se jedan našao na naslovnici. Ti su rezultati poražavajući i mnogo govore o prirodi svakih novina. U analiziranim novinama tema vezana uz dječje domove marginalizirana je ne samo s obzirom na broj priloga nego i s obzirom na činjenicu da se naslovi tema vezanih uz dječje domove rijetko pojavljuju na naslovnim stranicama. Iako je nekoliko priloga bila pozitivnoga karaktera, za njih gotovo nije bilo mjesta na naslovnim stranicama. Od 7 priloga *Jutarnjeg lista* koji su se našli na naslovnici, čak četiri priloga bila su negativnoga, a dva pozitivnoga karaktera. No, valja naglasiti da su dva priloga pozitivnoga karaktera zapravo bila razrješenja dviju afera koje su, u doba kada su započele, najavljene na naslovnoj stranici. Jedini prilog koji je u *Večernjem listu* najavljen na naslovnoj stranici jest prilog s naslovom: „Spašavali su susjede, brinuli za nezbrinutu djecu... Oni su heroji i Ponos Hrvatske“ (*Večernji list*, 22. siječnja 2012.), a riječ je o dodjeli nagrade Ponos Hrvatske.

U *Jutarnjem listu* informativni naslovi zabilježeni su u 20 priloga, dok je njih 8 bilo senzacionalističkog tipa. U preostalim 11 priloga bilo je teško odrediti tip naslova jer je najčešće korišteno više oblika za najavu samo jednog priloga pa ih je bilo teško svrstati u jednu od tri kategorije, odnosno u informativni, senzacionalistički ili kritički tip naslova. U *Večernjem listu* 13 je priloga imalo informativni, 5 priloga senzacionalistički, a 1 prilog kritički naslov. Bitno je naglasiti kako su urednici pribjegavali senzacionalizmu kod priloga negativnoga karaktera. Neki od senzacionalističkih naslova glase: „Htjela sam posvojiti i Markovu sestru. Rekli su mi: Ne, sebični ste!“ (*Jutarnji list*, 4. svibnja 2012.), „Samo 6 godina nakon bludničenja pedofil će moći posvojiti dijete!“ (*Jutarnji list*, 19. srpnja 2012.) i „Ministrica Opačić usporedila je djecu s vešmašinama“ (*Večernji list*, 28. rujna 2012.). Zanimljivo je da su spomenuti naslovi redom izvučeni iz konteksta i neistiniti.

Oprema novinskog priloga

Elementi opreme teksta priloga jesu: nadnaslov, naslov, međunaslov i podnaslov. Njihova je funkcija uglavnom prijenos dodatnih informacija o sadržaju teksta i o namjeri onoga tko je tekst pripremao i izravno sudjelovao u obradi teme (Kurtić, 2007: 133). U grafičku opremu priloga ubrajaju se sve fotografije te ilustracije, kao što su crteži, karikature, tablice i grafikoni (Bobić, 1987: 71). I oprema teksta i grafička oprema utječu na uvjerljivost i vjerodostojnost novinskog priloga.

U *Jutarnjem listu* samo 2 priloga nisu imala grafičku opremu, dok su 33 imala fotografije, a 4 grafike. U *Večernjem listu* 3 priloga nisu imala grafičku opremu, dok je ostalih 18 imalo fotografije. Ostale vrste grafičke opreme nisu pronađene. Fotografija kao grafička oprema priloga također je bitna odrednica za vjerodostojnost i autentičnost novina jer je ona svojevrsni dokaz za ono o čemu se u tekstu priloga piše. U *Jutarnjem listu* pronađena su 33 priloga koji imaju jednu ili više fotografija, dok je takvih priloga u *Večernjem listu* bilo 18.

Ukoliko fotografija nije povezana s tekstem, već je u funkciji privlačenja pozornosti, tada se tekst ne može shvatiti u potpunosti ozbiljno te njegova autentičnost opada. U *Jutarnjem listu* u čak 18 priloga dominantna fotografija tek se djelomično odnosila na tekst, a u 15 priloga u potpunosti se odnosila na tekst. Prilozi u kojima se fotografija uopće nije odnosila na tekst nisu pronađeni. U *Večernjem listu* u 13 priloga fotografija se u potpunosti odnosila na tekst, a u 4 djelomično. No, pronađen je i jedan prilog u kojem se fotografija uopće nije odnosila na tekst priloga. Riječ je o prilogu s naslovom „Slovinci srušili Obiteljski zakon zbog homoseksualaca: neće oni našu djecu učiti da je gej ok!“ (*Večernji list*, 27. ožujka 2012.) u kojem je korištena fotografija slovenske pop-grupe transvestita. Naime, prilog ih nigdje ne spominje, već je glavna tema obiteljski zakon, priča jednog lezbijskog para s djetetom te statistika u koliko je zemalja dopušteno posvajanje djece kada su posvojitelj iz istospolne zajednice.

U *Jutarnjem listu* 9 je priloga imalo fotografije koje su prikazivale štíćenika dječjeg doma, dok je u 7 priloga bilo teško odrediti nalazi li se na fotografiji štíćenik dječjeg doma. U *Večernjem listu* dijete štíćenik dječjeg doma prikazano je na fotografijama u 6 priloga, dok je u 4 priloga bilo teško odrediti nalazi li se na fotografiji štíćenik dječjeg doma.

U *Jutarnjem listu* pronađena su samo 2 priloga s fotografijama koje su prikazivale djelatnike dječjih domova, dok je u 3 priloga bilo teško odrediti nalaze li se na fotografiji djelatnik dječjeg doma. U *Večernjem listu* pronađen je 1 prilog koji je na fotografiji prikazivao djelatnika dječjeg doma, dok je u 2 priloga bilo teško odrediti nalaze li se na fotografiji djelatnik dječjeg doma.

Zaštita identiteta djece iz dječjih domova

Unutar te kategorije analizirana je zaštita identiteta djece štíćenika dječjih domova u tekstu pojedinog priloga *Jutarnjeg lista* i *Večernjeg lista*. U *Jutarnjem listu* pronađeno je ukupno 17 priloga koji su u tekstu spominjali dijete, odnosno štíćenika doma čiji bi se identitet mogao zaštititi. Od 17 priloga njih 6 bilo je afirmativno, a 11 negativno. Od 11 negativnih priloga u njih 7 identitet djeteta u tekstu bio je nezaštićen, a u 4 priloga zaštićen. U *Večernjem listu* pronađeno je 10 priloga koji su u tekstu spominjali dijete koje je štíćenik doma. Pronađena su 3 afirmativna priloga od kojih je u jednom prilogu identitet djece u tekstu zaštićen, dok je u preostala 2 bio nezaštićen. Pronađeno je i 7 negativnih priloga, od kojih je u 3 identitet djece bio zaštićen, a u 4 nezaštićen. U tablici 6 naveden je pregled analiziranih novinskih priloga s obzirom na zaštitu identiteta djece.

Budući da su u *Jutarnjem listu* i *Večernjem listu* pronađeni negativni prilozi u kojima identitet djece koja su štíćenici domova nije bio zaštićen, analizirala se i vrsta otkrivanja identiteta u takvim slučajevima. Identitet može biti otkriven na izravan ili neizravan način.

Izravan način otkrivanja identiteta uključuje objavu punog imena i prezimena te objavu fotografije djeteta. Neizravan način otkrivanja djetetova identiteta odnosi se na objavu identiteta roditelja, članova obitelji, mjesta stanovanja ili prebivališta, adresu te objavu fotografije mjesta stanovanja ili prebivališta, potom objavu naziva škole ili vrtića koje dijete

pohađa, kao i na objavu informacija o roditeljima, skrbnicima ili samoj djeci pomoću kojih je moguće posredno utvrditi identitet djeteta (Gabelica Šupljika, 2009: 20).

Tablica 6. Pregled analiziranih novinskih priloga s obzirom na zaštitu identiteta djece štíćenika dječjih domova u tekstu priloga

	Jutarnji list	Večernji list
Nezaštićen identitet – afirmativni priloz	5	2
Zaštićen identitet – afirmativni priloz	1	1
Nezaštićen identitet – negativni priloz	7	4
Zaštićen identitet – negativni priloz	4	3
Teško je odrediti	0	0
Ukupno	17	10

N = 27

Broj analiziranih priloga unutar te kategorije je 11, odnosno 7 priloga *Jutarnjeg lista* koji su negativnoga karaktera i u čijem je tekstu identitet djece ostao nezaštićen te 4 takva priloga *Večernjeg lista*. Rezultati su pokazali da je u 5 od ukupno 7 negativnih priloga *Jutarnjeg lista* identitet djeteta štíćenika dječjeg doma bio izravno otkriven, dok je u 2 priloga identitet djeteta bio neizravno otkriven. U *Večernjem listu* u sva 4 negativna priloga identitet djeteta štíćenika doma bio je izravno otkriven. Medijska odgovornost i vjerodostojnost i u ovom slučaju postaje upitna. Tablica 7 daje pregled analiziranih novinskih priloga negativnoga karaktera u kojima identitet djece koji su štíćenici dječjih domova nije bio zaštićen te otkriva vrstu otkrivanja njihova identiteta.

Tablica 7. Pregled analiziranih negativnih novinskih priloga s obzirom na vrstu otkrivanja identiteta djece štíćenika dječjih domova u tekstu priloga

Jutarnji list	Jutarnji list	Večernji list
Izravno	5	4
Neizravno	2	0
I izravno i neizravno	0	0
Teško je odrediti	0	0
Ukupno	7	4

N = 11

Vrijednosna orijentacija priloga i orijentacija na čitatelje

Vrijednosna je orijentacija u 16 priloga *Jutarnjeg lista* bila pozitivna, u 15 negativna, u 5 neutralna dok se za preostala 3 priloga vrijednosna orijentacija nije mogla odrediti. U *Večernjem listu* pronađeno je 11 priloga pozitivne i 10 priloga negativne vrijednosne orijentacije.

U *Jutarnjem listu* 23 priloga bila su orijentirana na širi krug čitateljske publike, dok je užem, stručnijem krugu posvećeno ukupno 9 priloga. Za preostalih 7 priloga bilo je teško odrediti jesu li orijentirani na širi ili na užu krug čitateljske publike. U *Večernjem listu* 15 priloga bilo je orijentirano na širu čitateljsku publiku, dok je preostalih 6 bilo usmjereno na užu krug čitatelja. Prilozi orijentirani na užu, stručniji krug čitatelja uglavnom govore o procesima posvajanja, izmjenama zakona o udomljavanju i *Obiteljskog zakona* te reformama Ministarstva socijalne politike i mladih. Zbog nedovoljne zastupljenosti priloga sadržajno vezanih uz dječje domove, prilozi usmjereni na užu krug čitatelja također predstavljaju problem. Kada bi šira čitateljska publika bila upoznata sa svim temama vezanima uz dječje domove, onda ih se ne bi stigmatiziralo i marginaliziralo u medijima.

Stavovi i stereotipi

U *Jutarnjem listu* u čak 29 priloga bili su prisutni i informacije i stavovi, dok su u preostalih 10 priloga bile prisutne samo informacije. U *Večernjem listu* u 15 priloga bili su prisutni i informacije i stavovi, dok su u 6 priloga bile prisutne samo informacije. Ohrabrujuće je da nije pronađen ni jedan prilog u kojem su izrečeni samo stavovi.

U *Jutarnjem listu* pronađena su ukupno 24 priloga u kojima je bio prisutan stereotip. Tako su se u 6 priloga stereotipi odnosili na štíćenike dječjih domova, a u 10 priloga na zakonska i regulatorna tijela. U 8 priloga stereotipi su se odnosili na različite ljude, osobne izbore ili stilove života, primjerice parove koji žive u istospolnim zajednicama ili slavnu glumicu koja posvaja djecu. U *Večernjem listu* pronađeno je ukupno 6 priloga u kojima su prisutni stereotipi. U ukupno 3 priloga stereotipi su se odnosili na štíćenike dječjih domova, u 2 na zakonska i regulatorna tijela te u jednom prilogu na parove koji žive u istospolnim zajednicama. Kao primjer stereotipa može poslužiti prilog *Jutarnjeg lista* objavljen 25. veljače 2012. godine pod naslovom „Tri priče o posvajanju“. U prilogu je riječ o pričama koje opisuju svojevrsne borbe za posvajanje nekog djeteta. Najčešće korišteni stereotipi bili su vezani uz nemilosrdnost institucija oko posvajanja djeteta, činjenici da svi koji žive u istospolnim zajednicama imaju veliku želju postati roditelji te slika djece iz domova kao nedovoljne sretne i napuštene. Razočarava to što su novinari nepažljivo pristupali temama i donosili zaključke metodom generaliziranja i poopćavanja, što je dovelo do nepotrebne upotrebe stereotipa u izvještavanju o temi vezanoj uz dječje domove.

ZAKLJUČAK

Unatoč tome što svi postojeći novinarski kodeksi te zakonski i pravni akti koji se tiču izvještavanja o djeci jasno nalažu kakvo bi izvještavanje o djeci trebalo biti, ta se načela i dalje često i bez posljedica krše. Brojne institucije te medijski i obrazovni stručnjaci nastoje razriješiti problem kršenja prava djece u medijima, ali i povećati broj prosocijalnih priloga za djecu i o djeci te osigurati jednak broj priloga o različitim skupinama djece.

Ovaj rad bavio se analizom novinskih priloga iz *Jutarnjeg lista* i *Večernjeg lista* koji su bili tematski vezani uz dječje domove, a objavljeni su u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2012. godine. Pronađeno je ukupno 60 priloga vezanih uz dječje domove (39 priloga u

Jutarnjem listu i 21 prilog u *Večernjem listu*), što je broj koji zabrinjava jer je riječ o važnoj društvenoj temi.

Rezultati su pokazali kako je u *Jutarnjem listu* najviše priloga objavljeno u svibnju, a potom u srpnju i travnju, dok je u *Večernjem listu* najviše priloga objavljeno u siječnju. Pojedini mjeseci, izuzev onih blagdanskih, imali su veliki broj priloga zbog konkretnih slučajeva negativnoga karaktera koji su ih obilježili. Dominiraju teme vezane uz neki konkretni događaj, a potom uz neku osobu. Takav poredak tema nije zadovoljavajući jer nedostaje priloga o ostalim, gotovo nezastupljenim i već dulje vrijeme marginaliziranim dječjim domovima. U *Jutarnjem listu* u više od polovice pronađenih priloga izvještavalo se o procesima udomljavanja i posvajanja djece. Nije pronađen ni jedan prilog o dječjim uspjesima. Prikazivanje šticećenika dječjih domova kao napuštenih i jadnih znatno bi se smanjilo povećanjem broja pozitivnih priloga. O dječjim pravima pisalo se u samo jednom prilogu *Večernjeg lista*.

U *Jutarnjem listu* u najvećem je broju priloga korišten samo jedan izvor, a u *Večernjem listu* dva. Analizom je utvrđen jako mali broj priloga koji su najavljeni na naslovnica novina, točnije 7 priloga *Jutarnjeg lista* i tek jedan prilog *Večernjeg lista*.

Najčešći oblik grafičke opreme i u *Jutarnjem listu* i u *Večernjem listu* bila je fotografija, koja je korištena u 33 priloga *Jutarnjeg lista* i 18 priloga *Večernjeg lista*, a njezina najčešća uloga bila je dokumentiranje nekog događaja. Istraživanje je obuhvatilo i zaštitu identiteta djece u tekstu i grafičkoj opremi priloga. U dvojim je novinama u 10 od ukupno 17 priloga negativnog karaktera djetetov identitet bio nezaštićen.

Vrijednosna je orijentacija u 16 priloga *Jutarnjeg lista* bila pozitivna, u 15 negativna, u 5 neutralna, dok se za preostala 3 priloga vrijednosna orijentacija nije mogla odrediti. U *Večernjem listu* pronađeno je 11 priloga pozitivne i 10 priloga negativne vrijednosne orijentacije. Iako je broj priloga pozitivne vrijednosne orijentacije najveći i u *Jutarnjem listu* i u *Večernjem listu*, broj priloga negativne vrijednosne orijentacije gotovo je jednak, što je zabrinjavajuće. Rezultati o stavovima i stereotipima unutar priloga pokazali su da su u 29 priloga *Jutarnjeg lista* i 15 priloga *Večernjeg lista* prisutni i stav i informacije, dok prilozima koji u tekstu iznose samo stavove nisu pronađeni. Što se tiče stereotipa, općeniti broj prisutnih stereotipa u priložima bio je malen jer se radilo o 4 priloga *Jutarnjeg lista* i 5 priloga *Večernjeg lista*. Ipak, stereotipi su djelomično bili prisutni u 21 prilogu, od kojih je 20 objavljeno u *Jutarnjem listu*, a 1 u *Večernjem listu*. Ozbiljni mediji poput analiziranih dnevnih novina svakako bi trebali izbjegavati tu štetnu društveno-komunikacijsku formu i zamijeniti je profesionalnim prezentiranjem informacija.

Pri izvještavanju o djeci smještenoj u dječje domove, ali i svoj ostaloj djeci, nužna je posebna odgovornost svih medijskih djelatnika, ali i primatelja medijskih sadržaja koji moraju pravovremeno djelovati pri svakom pojedinačnom slučaju neetičnog izvještavanja o djeci. Temelj za navedeno jest uvođenje medijskoga odgoja djece i odraslih bez kojeg se priča o profesionalnom, uzornom i relevantnom prikazu djece u medijima ne može uspješno okončati.

Literatura

- >Aguilera Perelló, Juan Octavio (1996) *Generi giornalistici di informazione*, str. 463-473, u: Jaen, Angel Benito (ur.) *Dizionario di scienze e tecniche della comunicazione*. Torino: San Paolo.
- >Bobić, Drago (1987) *Što s događajem – o umijeću novinskog obrazovanja*. Zagreb: IRO „Informator“.
- >Ciboci, Lana, Jakopović, Hrvoje, Opačak, Suzana, Raguž, Anđelka i Skelin, Petra (2011) Djeca u dnevnim novinama: analiza izvještavanja o djeci u 2010., str. 103-169, u: Ciboci, Lana, Kanižaj, Igor i Labaš, Danijel (ur.) *Djeca medija: od marginalizacije do senzacije*. Zagreb: Matica hrvatska.
- >Flego, Maja (2011) Zaštita prava djece u medijima, str. 65-83, u: Ciboci, Lana, Kanižaj, Igor i Labaš, Danijel (ur.) *Djeca medija: od marginalizacije do senzacije*. Zagreb: Matica hrvatska.
- >Gabelica Šupljika, Maja (2009) Psihološki aspekti prikaza djeteta u medijima, str. 19-33, u: Flego, Maja (ur.) *Zaštita privatnosti djece u medijima*. Zagreb: Pravobranitelj za djecu.
- >Grmuša, Tanja i Labaš, Danijel (2011) Istinitost i objektivnost u informaciji i društveno štetne komunikacijske forme, *Kroatologija* 2 (2): 87-122.
- >Hrvatska gospodarska komora (2013) *Evidencija izdanih potvrda o upisu u upisnik HGK o izdavanju i distribuciji tiska*. <https://www.hgk.hr/javne-ovlasti-u-sektoru?category=64> (20.08.2013.).
- >Jelavić, Mila (2009) Djeca u medijima: kako im osigurati pravo na privatnost?, str. 7-19, u: Flego, Maja (ur.) *Zaštita privatnosti djece u medijima*. Zagreb: Pravobranitelj za djecu.
- >Kanižaj, Igor (2009) Mediji na rubu zakona, str. 63-77, u: Flego, Maja (ur.) *Zaštita privatnosti djece u medijima*. Zagreb: Pravobranitelj za djecu.
- >Kurtić, Najil (2007) Bosna i Hercegovina: između profesionalnih standarda i očekivanja čitatelja, str. 117-155, u: Malović, Stjepan (ur.) *Vjerodostojnost novina*. Zagreb: Sveučilišna knjižara.
- >Malović, Stjepan (2005) *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden marketing.
- >McQuail, Denis (2005) *Mass Communication Theory*. London-New Delhi: SAGE Publications, Thousand Oaks.
- >Ministarstvo socijalne politike i mladih (2013) *Godišnje statističko izvješće o domovima i korisnicima socijalne skrbi u 2012*. http://www.mspm.hr/djelokrug_aktivnosti/socijalna_skrb/statisticka_izvjesca/godisnje_izvjesce_2012 (20.08.2013.).
- >Santamaria Suarez, Luisa (1996) *Generi giornalistici d'opinione*, str. 473-485, u: Jaen, Angel Benito (ur.) *Dizionario di scienze e tecniche della comunicazione*. Torino: San Paolo.
- >Vilović, Gordana (2007) Prava djeteta i mediji – etički aspekti, str. 31-37, u: Gabelica Šupljika, Maja (ur.) *Pozitivni sadržaji za djecu i o djeci*. Zagreb: Pravobranitelj za djecu.
- >Vlainić, Marta (2012) Kako hrvatske dnevne novine izvještavaju o djeci: analiza sadržaja Jutarnjeg i Večernjeg lista, *Medijska istraživanja* 18 (1): 33-59.
- >Zvonarević, Mladen (1981) *Socijalna psihologija*. Zagreb: Školska knjiga.
- >Žlof, Ksenija (2007) Važnost izvora za vjerodostojnost medija, str. 77-95, u: Malović, Stjepan (ur.) *Vjerodostojnost novina*. Zagreb: Sveučilišna knjižara.

CHILDREN'S HOMES IN THE CROATIAN PRESS IN 2012: AN ANALYSIS OF JUTARNJI LIST AND VEČERNJI LIST

Danijel Labaš :: Leali Osmančević

ABSTRACT *Children in the media is a popular topic in the literature on media literacy, but results indicate that much of the media content is not written in accordance with the existing legislation. This paper presents research on children's homes in the Croatian newspapers Jutarnji list and Večernji list in the period from 1 January to 31 December 2012. We conduct a content analysis that includes 60 newspaper articles about children's homes. The total number directly indicates that the coverage of children's homes as a relevant social issue is lacking. Both media and its audience must be more responsible in the context of reporting about children's homes. Therefore, this paper aims to point out the need for a special sensibility when reporting on children's homes, but also the greater need for the equal treatment of children connected to all social groups in the media.*

KEY WORDS

CHILDREN, CHILDREN'S HOMES, CHILDREN'S RIGHTS, DAILY NEWSPAPER, ETHICS

Authors note _____

Danijel Labaš :: University of Zagreb, Croatian Studies, Croatia :: dlabas@hrstud.hr

Leali Osmančević :: PhD student at the University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences, Croatia :: leali.osmancevic@gmail.com